

ANU

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Agencija za nadzor osiguranja
Federacije Bosne i Hercegovine

www.nados.ba

Decembar 2022.

Rezultati anketnog
istraživanja na temu:

Kvalitativna studija uticaja „SOLVENTNOST II“

JAND JAND JAND JAND JAND JAND JAND
ND JAND JAND JAND JAND JAND JAND JAND
JAND JAND JAND JAND JAND JAND JAND
ND JAND JAND JAND JAND JAND JAND JAND

Sadržaj

Uvod.....	5
Novi režim Solventnosti II u EU i rokovi primjene.....	5
Sadržaj režima Solventnost II u djelatnosti osiguranja i reosiguranja u EU	6
Prepreke za primjenu novog režima Solventnost II u BiH.....	7
Rezultati anketnog istraživanja	7
Oblast 1: Očekivanja menadžmenta	10
Oblast 2: Trenutni status implementacije	20
Oblast 3: IT mogućnosti i upravljanje bazama podataka	21
Oblast 4: Usklađivanje sa Solventnosti II – Stub I.....	23
Oblast 4: Usklađivanje sa Solventnosti II – Stub II.	26
Oblast 4: Usklađivanje sa Solventnosti II – Stub III.....	31
Oblast 5: Zaključna pitanja	34

UVOD

Direktivama za neživotna i životna osiguranja usvojenim u februaru 2002. godine (*Directive 2002/13/EC i Directive 2002/83/EC*), u okviru projekta **Solventnost I**, margina solventnosti se obračunava primjenom fiksnih koeficijenata na vrijednost ukupnog premijskog prihoda ili prosječnog iznosa šteta (kod neživotnih osiguranja), odnosno na iznos matematičke rezerve (kod životnih osiguranja). Ovim direktivama izvršene su dopune za obračun margine solventnosti i to: kod neživotnih osiguranja povećan je iznos kod premijskog osnova na 50 mil. eura, a kod štetnog osnova na 35 mil. eura. Također je, u zavisnosti od vrste neživotnih osiguranja, povećan iznos minimalnog garantnog fonda na 2 - 3 miliona eura, uz prelazni period od pet godina za ispunjenje navedenih zahtjeva. Kod životnih osiguranja minimalni iznos garantnog fonda je povećan na 3 miliona eura.

Režim Solventnost I koji je danas u primjeni u Bosni i Hercegovini i čija se prilagođena verzija (u pogledu propisanih nižih iznosa garantnog fonda i margine solventnosti) primjenjuje u (re) osiguranju u BiH, propisuje da je osiguravajuće društvo solventno ako:

- (1) optimalno i oprezno formira rezerve u iznosu dovoljnom za pokriće svojih obaveza,
- (2) raspolaže propisanim minimalnim garantnim fondom i
- (3) obezbjeđuje i održava marginu solventnosti kao propisani iznos kapitala za pokriće neočekivano visokih obaveza za štete.

U Federaciji Bosne i Hercegovine nakon stupanja na snagu Zakona o osiguranju (stupio na snagu 2017. godine), u ostavljenom roku od pet godina **društva za osiguranje su povećala minimalni kapital i to: za neživot sa 5,0 na 10,0 mil. KM, za život sa 3,0 na 6,0 mil. KM, za reosiguranje sa 3,0 na 6,0 mil. KM, te na taj način su se uskladila sa minimalnim pragom kapitala definisanim Direktivom Solvency II zemalja članica EU.** Novi Zakon o osiguranju predstavlja svojevrsnu međufazu, pripremu postupnog prelaska iz režima Solvency I u Solvency II. Fokus je na povećanju kapitala i upravljanju rizicima kojima je osiguravajuće društvo izloženo. Osiguravatelji se obavezuju da donesu svoje interne akte za identifikaciju i upravljanje rizicima. Istaknuta je

potreba primjene savremene informacione tehnologije radi dokumentovanja svakog postupka, poslovne promjene, provođenja propisanih procedura, obezbjeđenja sigurnosti baze podataka, itd. Naglašena je važnost interne kontrole, praćenje i blagovremeno prepoznavanje upozoravajućih signala eventualnih problema u poslovanju koji mogu dovesti do nelikvidnosti i insolventnosti osiguravajućeg društva itd.

NOVI REŽIM SOLVENTNOSTI II U EU I ROKOVI PRIMJENE

Solventnost II u sistemu osiguranja i reosiguranja u Evropskoj uniji propisana je Direktivom Solvency II 2009/138/ES o djelatnostima osiguranja i reosiguranja koju je EU usvojila i objavila u decembru 2009. godine. Evropska unija je u septembru 2012. godine usvojila Direktivu 2012/23/EU kojom su produženi rokovi za primjenu režima Solvency II u sistemu osiguranja i reosiguranja EU. Novi rok za implementaciju nove regulative Solvency II u nacionalna zakonodavstva država članica Evropske unije je 31. januar 2015. godine (prvobitni rok je bio 31. oktobar 2012. godine), a rok za primjenu Solventnosti II u poslovanju društava za osiguranje i reosiguranje je 1. januar 2016. godine (ranije je bio određen 1. januar 2013. godine).

Novi rokovi za primjenu Solventnosti II proizilaze iz nove *Direktive Omnibus II* koja nadopunjuje Direktivu Solventnost II u pogledu nadležnosti nove nadzorne institucije (EIOPA) i ostale odredbe Solventnosti II.

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (uključujući Prelazni/Privremeni sporazum) od 16. juna 2008. godine, koji predstavlja međunarodnu obavezu Bosne i Hercegovine, naša država je preuzela obavezu usklađivanja svog zakonodavstva po kriterijima Evropske unije. Do potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji, sa aspekta međunarodnog prava, BiH je, s jedne strane, na dobrovoljnoj osnovi, usklađivala svoje propise sa propisima EU obzirom da do tada nije imala ugovorni odnos s Evropskom zajednicom i državama članicama, i, na drugoj strani, obavezujućoj osnovi, s aspekta domaćeg prava, jer je krajem 2003. godine Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo Odluku o proce-

durama u procesu usklađivanja zakonodavstva s *acquis communautaire* - komunitarnim pravom („Službeni glasnik BiH“ broj 44/03).

Na putu punopravnog članstva Bosne i Hercegovine u EU, ona, kao i ostale države kandidati, nužno moraju uskladiti svoje cjelokupno zakonodavstvo sa zakonodavstvom Evropske unije, kao što su to učinile i njene prethodnice.

SADRŽAJ REŽIMA SOLVENTNOST II U DJELATNOSTI OSIGURANJA I REOSIGURANJA U EU

Solventnost II postavlja nova pravila i zahtjeve za kapitalnom adekvatnošću i nova pravila upravljanja rizicima (re)osiguravajućeg društava s ciljem kvalitetnije zaštite osiguranika i sprečavanja poremećaja na tržištu osiguranja. Novi režim se zasniva **na kvantitativnom i kvalitativnom definisanju i mjerenju glavnih grupa rizika i proporcionalnog utvrđivanja potrebnog iznosa kapitala za pokriće definisanih (izmjerenih) rizika (re)osiguravajućih društava.**

Sistem Solventnost II se zasniva na tri stuba u okviru kojih su definisani: kvantitativni zahtjevi (1), kvalitativni zahtjevi (2) i tržišna pravila (3).

Prvi stub – Kvantitativni rizici: kvantificiraju se **kapitalni zahtjevi** koje osiguravajuće društvo mora ispuniti **za pokriće pet osnovnih rizika** (rizik osiguranja, kreditni rizik, rizik poslovanja ili operativni rizik, tržišni i rizik likvidnosti) po propisanoj metodologiji – standardnom, internom ili mješovitom modelu i to:

- obračun zahtijevanog solventnog kapitala (SCR) koji predstavlja nivo kapitala s kojim će 199 od 200 ili 99,5% osiguravajućih društava zadovoljavajuće pokriti poslovanje tj. postojeće i nove obaveze za štete u periodu od 1 godine,
- obračun minimalnog zahtijevanog kapitala (MCR) - sigurnosni minimum,
- obračun tehničkih rezervi – harmonizacija i transparentnost na nivou EU,
- obračun rizične margine preko nivoa tehničke rezerve,
- procjena vrijednosti imovine i obaveza prema tržišnim metodama,
- pravila investiranja osiguravatelja radi boljeg pokrivanja rizika ulaganja.

Prema novom konceptu solventnosti, zahtijevani solventni kapital (SCR) treba da obezbijedi dovoljan nivo sigurnosti osiguranika i da istovremeno omogući da osiguravajuće društvo bude profitabilno i da industrija osiguranja bude konkurentna drugim sektorima privrede. SCR predstavlja nivo kapitala, koji garantuje da je osiguravajuće društvo sposobno opstati i apsorbirati značajne nepredvidive ili katastrofalne štete u periodu jedne godine i isplatiti osiguraniku nastale obaveze po osnovu preuzetog rizika. Ciljani nivo SCR-a može biti izračunat pomoću propisane standardne formule ili pomoću internog modela vezanog za karakteristične rizike određenog osiguravajućeg društva ili pomoću djelimično unutrašnjih modela. Ovi posljednji su kombinacija standardne formule i unutrašnjeg modela i primjenjuju se kada osiguravajuće društvo ustanovi da je izloženost riziku ili učešće nekog rizika u određenim vrstama osiguranja drugačije nego što je definisano standardnom formulom.

Minimalni zahtijevani kapital (MCR) je zamjena sada važeće zahtijevane margine solventnosti po projektu Solventnost I. To je iznos ispod kojeg kapital osiguravajućeg društva ne može pasti, a ako se to desi, tada je nadzorni organ obavezan odmah poduzeti propisane mjere uključujući i oduzimanje dozvole za rad. MCR ne može biti obračunat korištenjem internih modela. Granični iznos MCR je između: $25\% SCR \leq MCR \leq 45\% SCR$. MCR se računa svaka tri mjeseca i o tome se obavještava nadzorni organ.

Drugi stub obuhvata **pravila u procesu nadzora osiguranja** ili tzv. kvalitativne rizike, a sadrži zahtjeve ili pravila nadzora osiguravajućeg društva u pogledu interne kontrole solventnosti. Naglašena je uloga i odgovornost članova uprave osiguravajućeg društva i finansijskog nadzora od strane državnih organa. Nastoje se obezbijediti striktne procedure i visoki kvalitet procesa upravljanja poslovima osiguranja i upravljanja ljudskim resursima, kao i razvoj i unapređenje internog sistema kontrole. Uspostavlja se veća međusobna saradnja: baza podataka, nadzor, transparentnost rada, propisivanje postupaka i pravila za sigurnost društava.

Treći stub sadrži **mjere tržišne discipline i transparentnosti podataka.** Cilj je povećanje

odgovornosti, transparentnosti i dostupnosti informacija o poslovanju osiguravajućeg društva svim tržišnim učesnicima. Društva trebaju formirati službe za odnose sa javnošću kojima će biti dostupne informacije o društvu (iste one koje su dostupne i njegovoj upravi). Predviđeno je uvođenje novih računovodstvenih standarda zasnovanih na fer vrijednosti i podržanih tržišnim modelima procjene kapitala.

PREPREKE ZA PRIMJENU NOVOG REŽIMA SOLVENTNOST II U BiH

Na sadašnjem nivou privrednog razvoja, BiH i kada bi postala punopravna članica EU (što je trenutno osnovno ograničenje za obligatornu primjenu novih pravila Solventnost II), bi kao glavnu prepreku imala postojeću ograničenu ekonomsku moć ukupne privrede, uključujući i sektor osiguranja i reosiguranja u BiH.

Ozbiljna je prepreka i organizaciona i finansijska usitnjenost osiguravatelja, tako da se očekuje i dalje ukрупnjavanje i spajanja internih poslovnih potencijala društava za osiguranje.

Podijeljenost ukupnog tržišta u BiH, uključujući i domaće tržište osiguranja po entitetima, također je moguća prepreka jedinstvenog koncipiranja i primjene novog režima u BiH. Sa tržišnom podjelom usko je povezana i pravna i zakonodavna podijeljenost u BiH po entitetima što će moguće otežati donošenje i primjenu novog režima solventnosti u BiH.

Također, moguće otežavajuće okolnosti u definisanju, a naročito u praktičnoj primjeni novog režima solventnosti kod nas, jesu nedovoljne mjere u pravcu organizovane masovnije edukacije kadrova koji su angažovani u domaćem sektoru osiguranja o projektu Solventnost II.

Moguća ograničenja tiču se i neadekvatne informacione (baze podataka) i softverske podrške u upravljanju poslovima osiguranja i reosiguranja, a naročito u procesu primjene modela za kvantifikaciju kapitalnih zahtijeva koje osiguravajuće društvo mora ispuniti za pokriće osnovnih rizika prema novom režimu solventnosti.

REZULTATI ANKETNOG ISTRAŽIVANJA

U svrhu utvrđivanja početnog nivoa razumijevanja koncepta Solventnosti II i nivoa razvoja funkcija iz sistema upravljanja Solventnosti II, Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine je provela anketno istraživanje, na način da je društvima za osiguranje sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine (F BiH) dostavljen „Upitnik – Kvalitativna studija uticaja „SOLVENTNOST II“ (u daljem tekstu: Upitnik).

Cilj istraživanja je da društva za osiguranje izvrše samoprocjenu položaja i nivoa razvijenosti u odnosu na navedena pitanja iz Upitnika, ali i da sagledaju buduće regulatorne zahtjeve i pravce uspostavljanja i/ili unapređenja ključnih internih funkcija. Svrha istraživanja je bila prikupljanje informacija o razumijevanju značaja i nivoa razvijenosti funkcija sistema upravljanja prema zahtjevima Solventnosti II.

Rezultati ovog istraživanja bit će polazna osnova za identifikaciju potreba za podizanje nivoa znanja u sektoru osiguranja ali i za buduće regulatorne aktivnosti.

Upitnik je sadržavao 57 pitanja i obuhvatio je, pored osnovnih pitanja iz opšteg poznavanja Solventnosti II, i pitanja o razumijevanju i nivou razvijenosti pojedinačnih funkcija sistema upravljanja, te je isti podijeljen na:

1. OBLAST 1: OČEKIVANJA MENADŽMENTA
2. OBLAST 2: TRENUTNI STATUS IMPLEMENTACIJE
3. OBLAST 3: IT MOGUĆNOSTI I UPRAVLJANJE BAZAMA PODATAKA
4. OBLAST 4: USKLAĐIVANJE SA SOLVENTNOSTI II – STUB I.
5. OBLAST 4: USKLAĐIVANJE SA SOLVENTNOSTI II – STUB II.
6. OBLAST 4: USKLAĐIVANJE SA SOLVENTNOSTI II – STUB III.
7. OBLAST 5: ZAKLJUČNA PITANJA

U provedenom anketnom istraživanju učestvovalo je 12 društava za osiguranje uključujući i društvo za reosiguranje.

U analizi odgovora iz Upitnika pošlo se od pretpostavke da su odgovorna lica društava za osi-

guranje iskreno i objektivno odgovorila na postavljena pitanja.

Rezultati istraživanja ukazuju na nizak nivo poznavanja kvantitativnih i kvalitativnih zahtjeva Solventnosti II, posebno ORSA procesa, dok su u nekim slučajevima društva koja su članice stranih grupacija (koja primjenjuju Solventnost II i ORSA) precijenila svoj nivo usaglašenosti (zaključak izveden poznavanjem procesa kod pojedinih društava kroz supervizorske aktivnosti).

Velika većina sudionika izvijestila je da nisu potpuno pripremljeni za implementaciju Solventnosti II naročito za ORSA (samo dva društva su se izjasnila da su u fazi usklađenosti preko 75%, ostali su ispod 50%).

Naime, prema podacima iz dostavljenih upitnika sudionici većinom smatraju da nemaju raspoložive sve resurse, te da nemaju plan implementacije Solventnosti II.

Vezano uz pripremljenost za Solventnost II (stub 1., 2., 3.) uključujući i ORSA većina sudionika je izrazila potrebu za podršku od regulatora u metodologijama, smjernicama u izvještavanju u skladu sa stubom 1/2/3, jasan hodiogram implementacije i prilikom razvoja modela izvještavanja.

Društva za osiguranja koja su članice stranih grupacija koja posluju na teritoriji na kojoj su već implementirani zahtjevi Solventnosti II (ukupno pet društava) istaknuto je da svi učestvuju u dostavi izvještajnih paketa ili podataka neophodnih za podršku izvještavanju u skladu sa Solventnost II, na nivou grupacije, te da su od istih dobili visok nivo podrške, a koja se ogledala većinom u formi šablona i nacrtu izvještaja (četiri društva), praktičnoj obuci i edukacija (tri društva), a veoma malo u formi alata i metodoloških odluka.

Iako su se sva društva za osiguranje izjasnila da su spremna za prihvatanje promjena i razumijevanje koncepta i značaja upravljanja rizicima u poslovanju, samostalne i konkretne aktivnosti su još uvijek nedovoljno razvijene i primijenjene. Veći broj društava za osiguranje očekuje pozitivne efekte Solventnosti II, a kao obrazloženje

navode identifikaciju i kvantifikaciju rizika (tj. bolji sistem upravljanja rizicima) i sagledavanje sopstvenih potreba za kapitalom, povećana transparentnost i regulatorno izvještavanje koje bolje odražava poslovne performanse. Za funkcije koje su uspostavljene zbog zakonskih zahtjeva (interna revizija, interna kontrola, aktuarska funkcija, funkcija upravljanja rizicima i praćenja usklađenosti) istaknuto je da je ograničavajući faktor njihovog usaglašavanja sa zahtjevima Solventnosti II nedostatak metodologija, smjernica, raspoloživi kadrovski resursi i edukovanost.

Iz kvalitativnih odgovora na pitanja vezana za razvijenost funkcija upravljanja rizicima, interne akte i proces identifikacije rizika može se izvesti zaključak da društva za osiguranje ne prepoznaju u dovoljnoj mjeri koncept upravljanja rizicima iz zahtjeva Solventnost II. U vezi odnosa aktive i kapitala, vrijednosti obaveza i kapitalnih zahtjeva od regulatornih rezultata nakon usklađivanja sa zahtjevima Solventnosti II, većina društava su se izjasnila da su uglavnom ista očekivanja. Izuzetak su društva koja posluju u okviru grupacija čija je osnovna djelatnost osiguranje, te se iz njihovih odgovora može prepoznati, u određenoj mjeri, razumijevanje zahtjeva upravljanja rizicima prema Solventnosti II. Iz odgovora proizilazi i da će potreba usklađivanja sa regulatornim zahtjevima i razvoj ljudskih resursa stimulisati razvoj funkcija iz sistema upravljanja rizicima.

U nastavku je dat kraći izvod iz rezultata istraživanja koji sadrži reprezentativna pitanja i odgovore, te ukrštene odgovore na pojedina pitanja i to posmatrajući broj društava koja su se izjasnila ili u odnosu na veličinu društva za osiguranje.

Vezano uz pripremljenost za Solventnost II u pogledu izračuna potrebnog solventnog kapitala (SCR) i minimalnog solventnog kapitala (MCR), većina sudionika smatra da je djelimično tehnički pripremljena za izračune. Kod izračuna tehničkih rezervi pet sudionika navelo je da ima visoku tehničku pripremljenost za izračune, pet sudionika djelimičnu pripremljenost dok su dva društva izrazila da imaju nisku tehničku pripremljenost.

Među mjerama koje sudionici namjeravaju poduzeti kako bi se pripremili za Solventnost II svakako treba istaknuti proširenja i dopune baza podataka, unaprjeđenje informatičke potpore i unaprjeđenje upravljanja podacima. Također, gotovo svi sudionici prijavili su potrebu za dodatnim ljudskim resursima kako bi se zadovoljili veliki administrativni zahtjevi Solventnosti II, odnosno potrebu za provođenjem edukacije postojećih kadrova. Kadrovska pojačanja naročito su potrebna u području upravljanja rizicima i aktuarstva. Po pitanju gap analize pet društava je navelo da su proveli djelimičnu analizu, pet društava je navelo da nije provelo analizu, dok su dva društva istakla da su u cjelosti proveli potpunu gap analizu.

Svi ispitanici su se izjasnili da imaju uspostavljen centralni registar rizika.

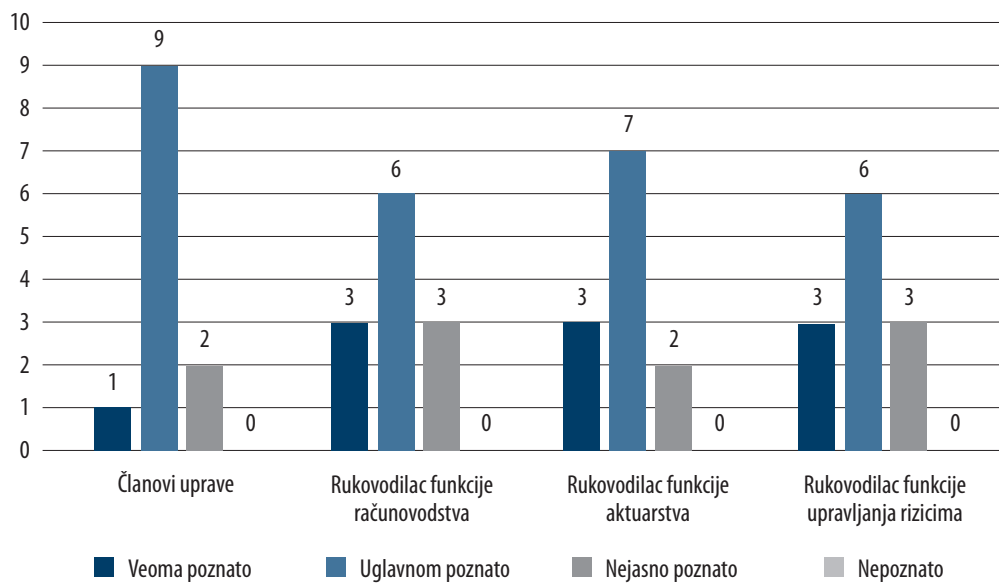
Što se tiče područja tehničke pripremljenosti za Solventnost II u pogledu obračuna, učesnici su većinom iskazali umjernu pripremljenost za izračun SCR-a, MCR-a i vlastitih sredstava, dok za izračun tehničkih rezervi pet društava je iskazalo visoku pripremljenost, te da će većinom koristiti standardne formule izračuna, dok samo jedno društvo namjerava koristiti interni model.

Većina društava (devet društava) smatra vjerovatno mogućim za implementaciju Solventnosti II na kraju izvještajne godine 01. 01. 2026. godine, dok sedam društava smatra da je rok od 01. 01. 2024. godine eventualno moguć. Većina društava smatra da ima dovoljno vremena da implementira sistemsku tehnologiju, potrebnu za Solventnost II, u periodu naredne dvije finansijske godine.

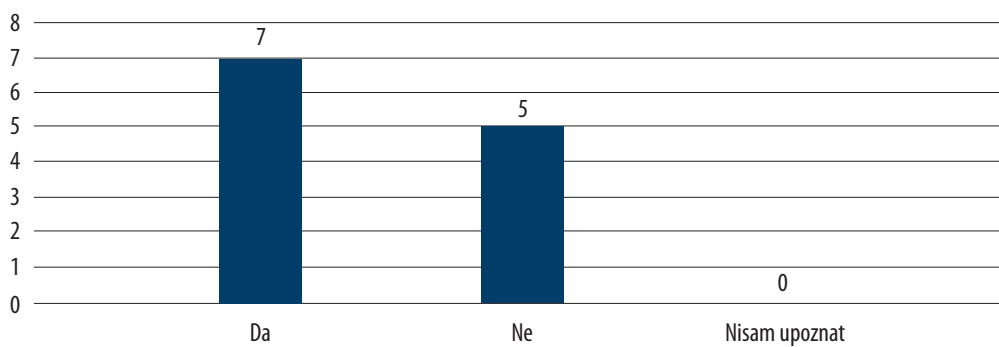
	2021				
	Neživotna/ Non life ¹	Životno/ Life ²	Životno i neživotna/ Non and life ³	Reosiguranje/ Reinsurance ⁴	Ukupno/ Total
Domaće/ Domestic ⁵	3	-	1	1	5
Strano/ Foreign ⁶	1	-	6	—	7
Ukupno/ Total	4	-	7	1	12

OBLAST 1: OČEKIVANJA MENADŽMENTA

1. Da li ste upoznati sa zahtjevima koji su regulisani propisima direktive Solventnost II ?

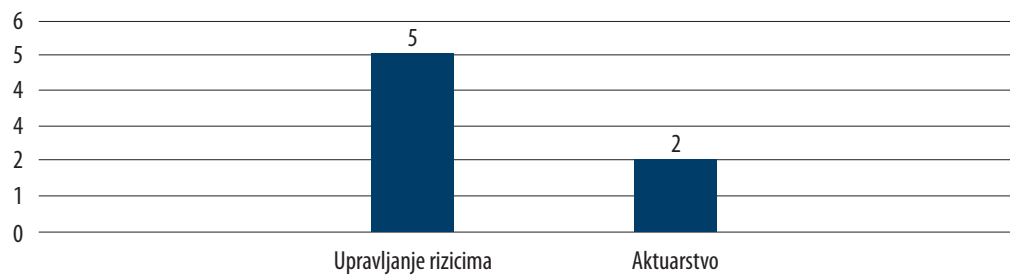

2. Da li ste definisali funkciju, u Vašem društvu, odgovornu za usklađivanje sa kriterijima Solventnosti II?

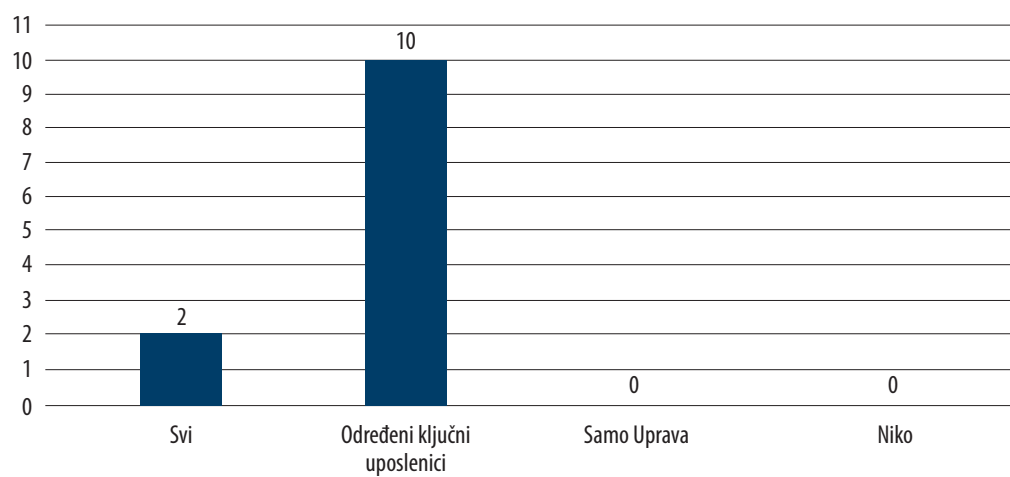

3. Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje „DA“, molimo označite koja je to funkcija od navedenih:

Funkcija odgovorna za usklađivanje sa kriterijima Solventnosti II

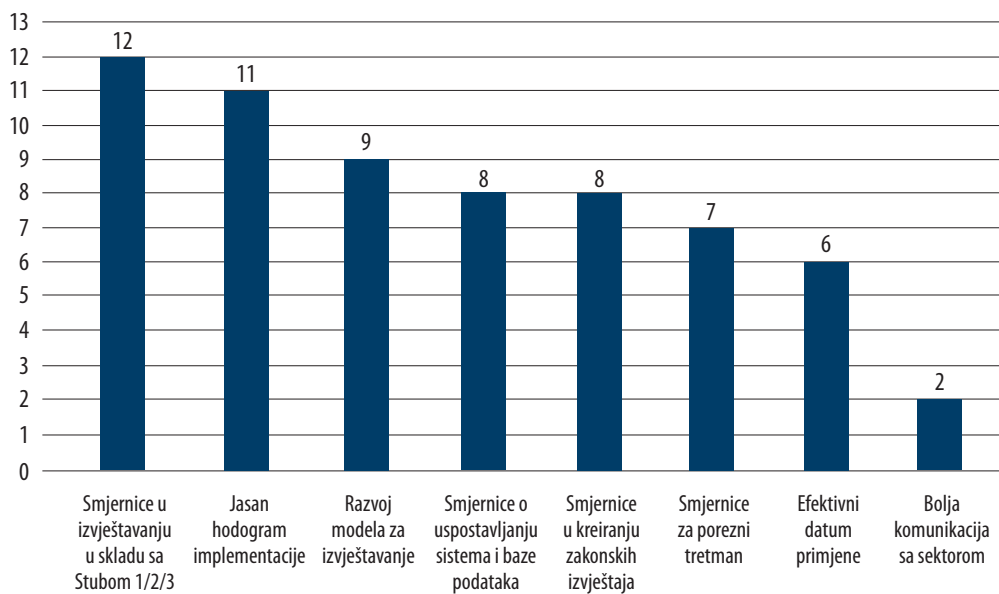

4. Da li su Uprava i/ili ključni uposlenici prisustvovali bilo kakvom vidu obuke vezane za zahtjeve Solventnosti II?

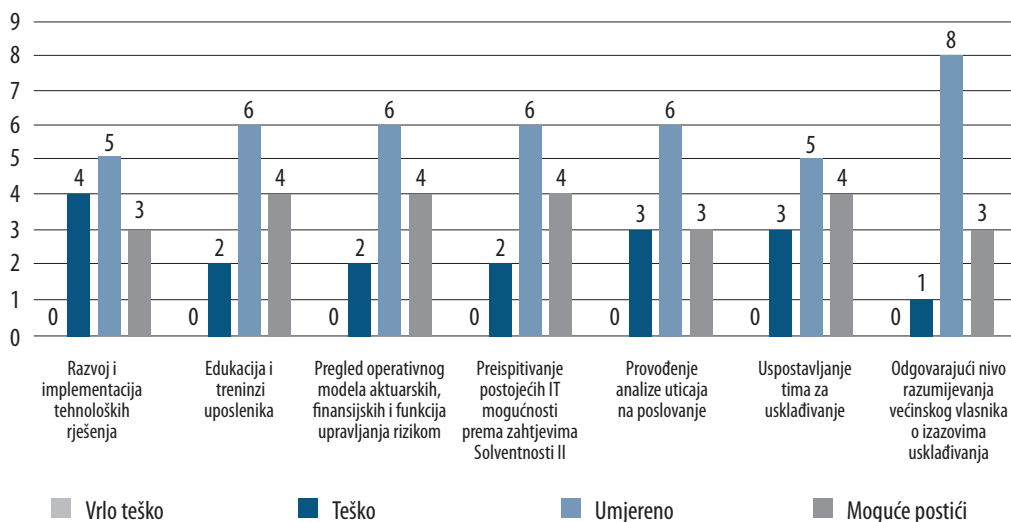

Oblast 1: Očekivanja menadžmenta

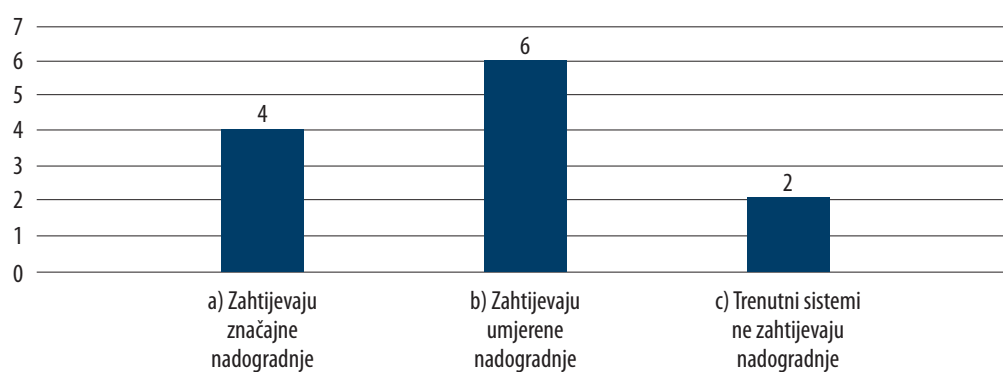
5. U kojem području smatrate da Vam je potrebna najveća podrška i komunikacija od strane Regulatora (izaberite top 5)?

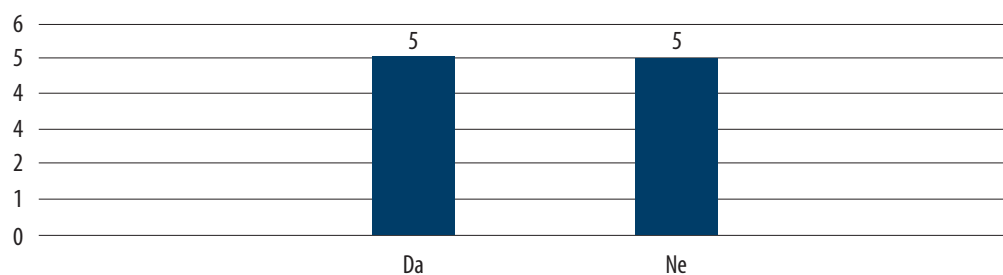
6. Naznačite nivo poteškoća sa kojim se Vaše društvo suočava kroz korake pri usklađivanju sa zahtjevima Solventnosti II:

7. U kojoj mjeri smatrate da Vaše finansijsko izvještavanje, administrativni i/ili aktuarski sistemi trebaju biti promijenjeni i/ili nadograđeni kako bi bili u skladu sa zahtjevima za izvještavanje Solventnosti II?

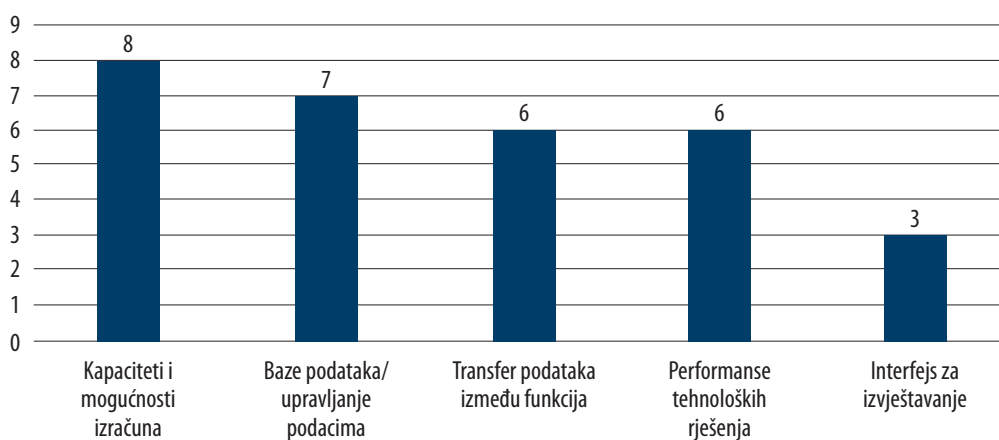

8. Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje pod a) ili b), da li procjenjujete da predmetne nadogradnje možete izvršiti sa vlastitim resursima?

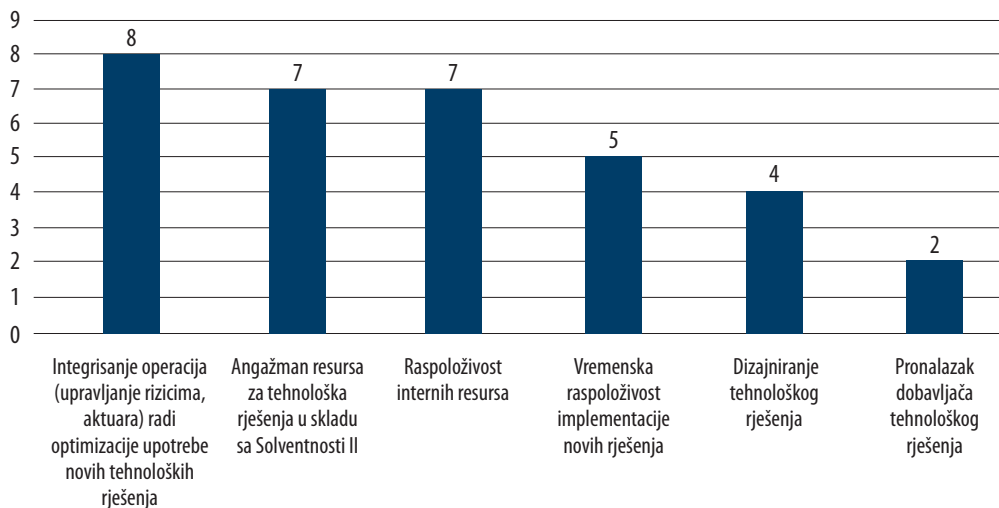

Oblast 1: Očekivanja menadžmenta

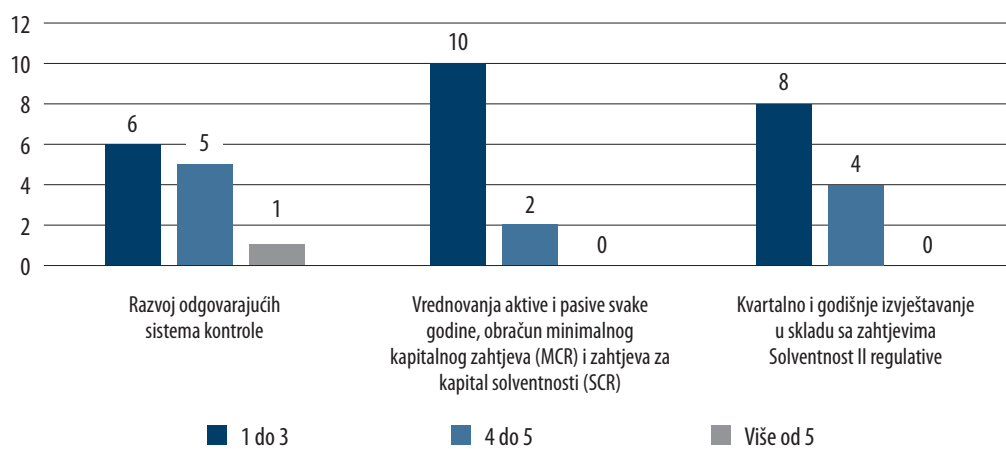
9. U kojim aspektima, prilikom priprema tehnoloških rješenja za usklađivanje sa zahtjevima Solventnosti II, ulažete ili anticipirate uložiti najviše napora (izaberite top 3)?

10. U kojim aspektima ulažete ili anticipirate uložiti najviše napora prilikom implementacije i razvoja tehnoloških rješenja (izaberite top 3)?

11. Prema Vašoj procjeni, koji broj uposlenika smatrate da će biti dovoljan za implementaciju i:

12. Koje od sljedećih vještina smatrate da su najpotrebnije za Vaše društvo radi efektivne primjene Solventnost II regulative (izaberite top 5)?

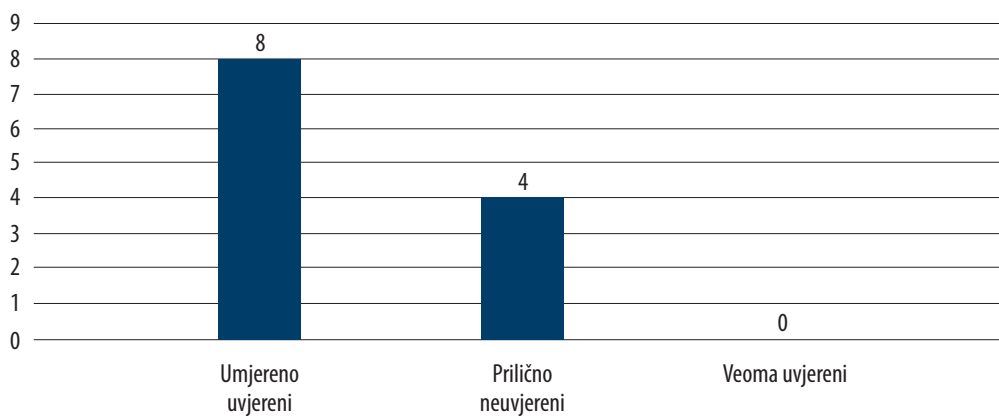

Oblast 1: Očekivanja menadžmenta

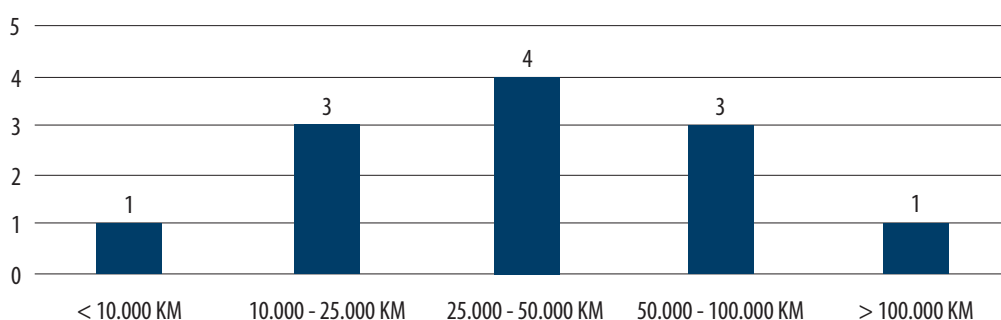
13. Da li ste zadovoljni nivoom vještina u Vašem društvu u sljedećim oblastima:

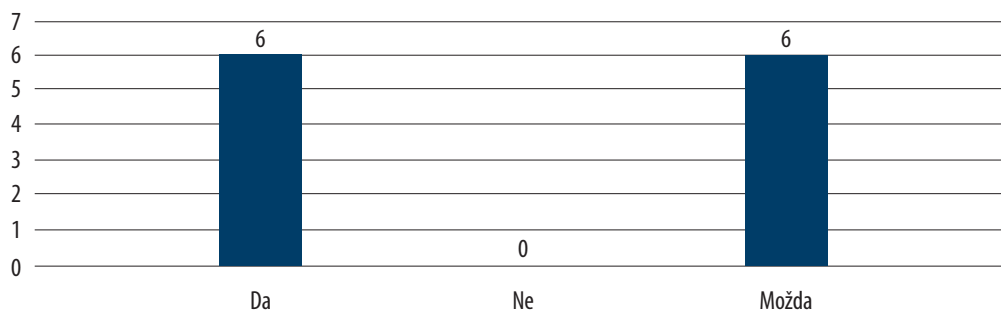
14. Koliko ste uvjereni da se sve neophodne vještine, koje je potrebno steći, mogu dobiti na lokalnom tržištu?

15. Prema Vašim procjenama i planovima, molimo naznačite budžetski okvir planiran za implementaciju Solventnosti II unutar Vašeg društva?

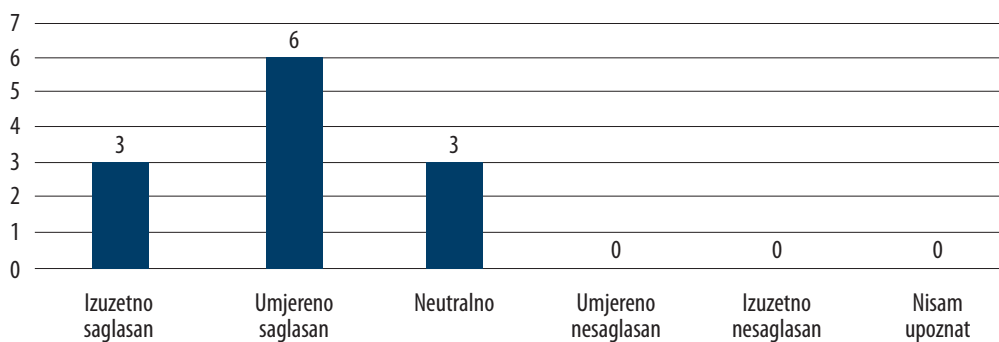

16. Da li je glavnim stakeholderima (npr. Nadzorni odbor, Predsjednik i članovi Uprave, rukovodeće pozicije u društvu) Vašeg društva jasan put i cijena implementacije i usklađivanja sa Solventnosti II?

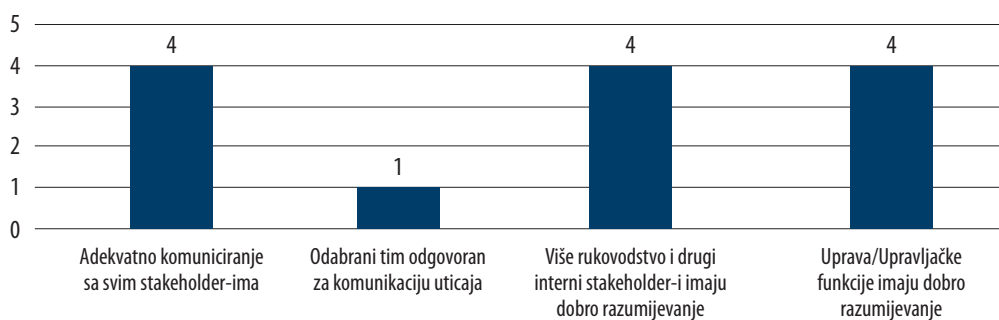

Oblast 1: Očekivanja menadžmenta

17. Molimo naznačite Vaš odgovor: Smatramo da su glavni stakeholderi društva dobro informisani o zahtjevima Solventnosti II?

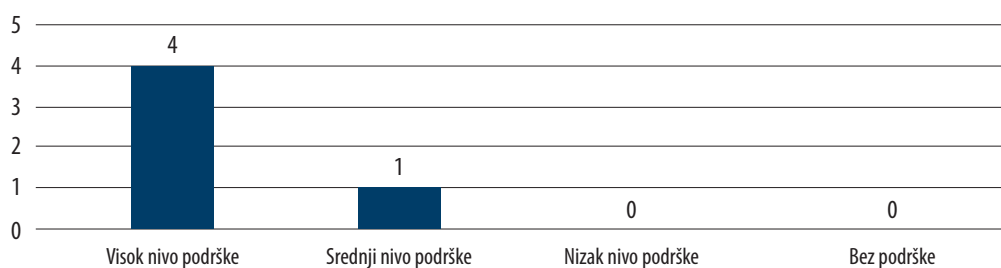
18. Molimo naznačite koliko Vaše društvo adekvatno komunicira sa stakeholderima o uticaju Solventnosti II regulative?

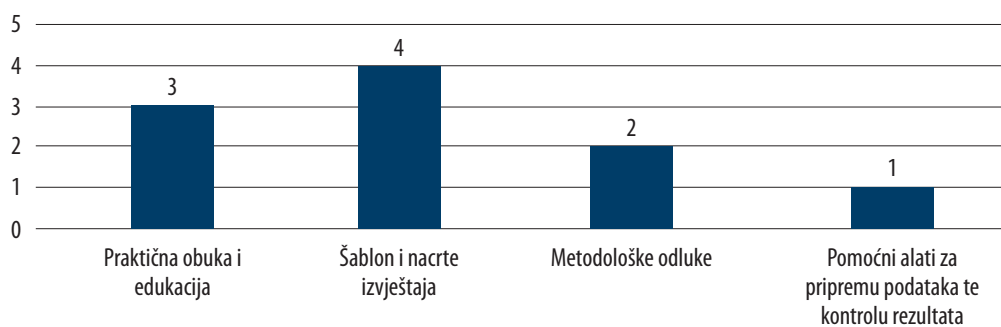
19. Da li je Vaše društvo uključeno u dostavu izvještajnih paketa ili podataka neophodnih za podršku izvještavanju u skladu sa Solventnost II, na nivou grupacije?

Sva društva koja imaju obavezu izvještavanja prema grupaciji su odgovorili potvrdno.

20. Da li ste dobili smjernice i podršku od strane grupacije u vezi sa zahtjevima za izvještavanje u skladu sa Solventnosti II?

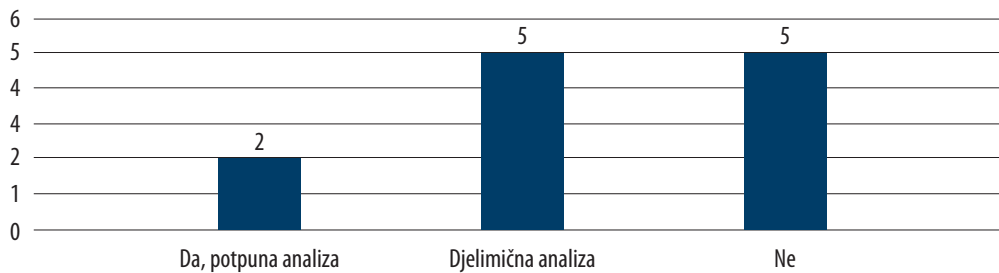

21. Koji vid podrške ste dobili od strane grupacije?

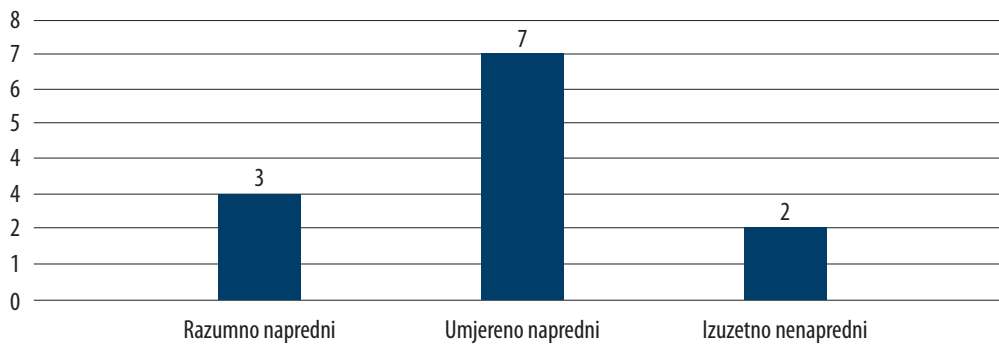

OBLAST 2: TRENUTNI STATUS IMPLEMENTACIJE

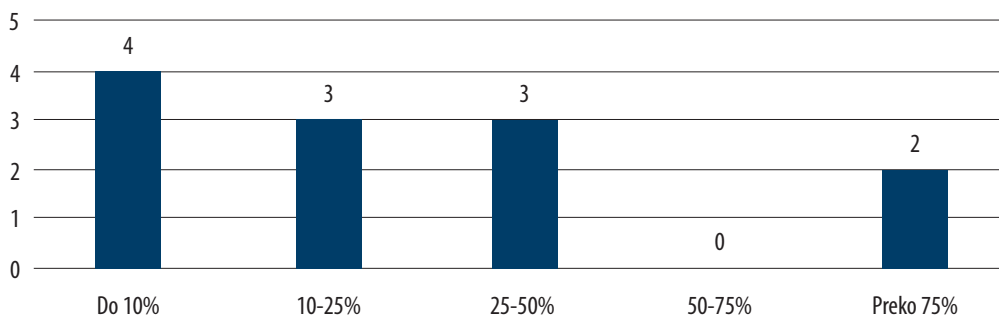
22. Da li ste, do ovog, trenutka izvršili analizu jaza (*gap analizu*) kako bi se odredili nedostaci u pogledu usklađivanja sa zahtjevima Solventnosti II?

23. Da li možete ocijeniti u kojoj mjeri ste napredni u pripremi za usklađivanje sa zahtjevima Solventnosti II?

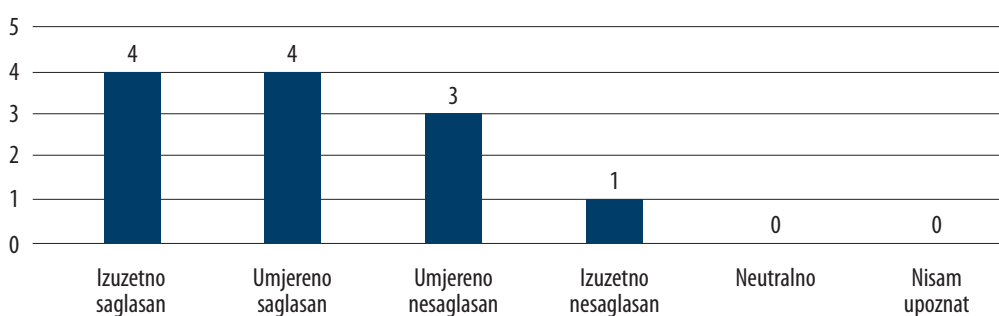

24. U kojoj fazi usklađenosti je Vaše društvo sa zahtjevima Solventnosti II?

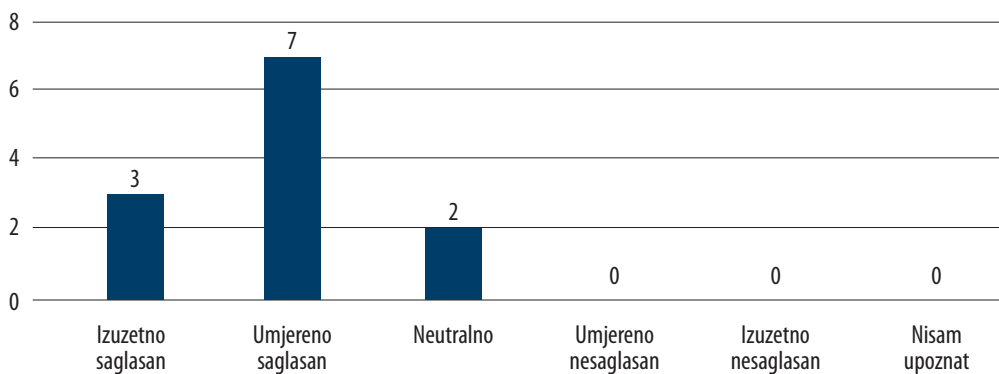

OBLAST 3: IT MOGUĆNOSTI I UPRAVLJANJE BAZAMA PODATAKA

25. Molimo naznačite Vaš odgovor: Smatramo da nam je potrebna podrška i saradnja sa eksternim dobavljačem u unaprjeđenju sistema?

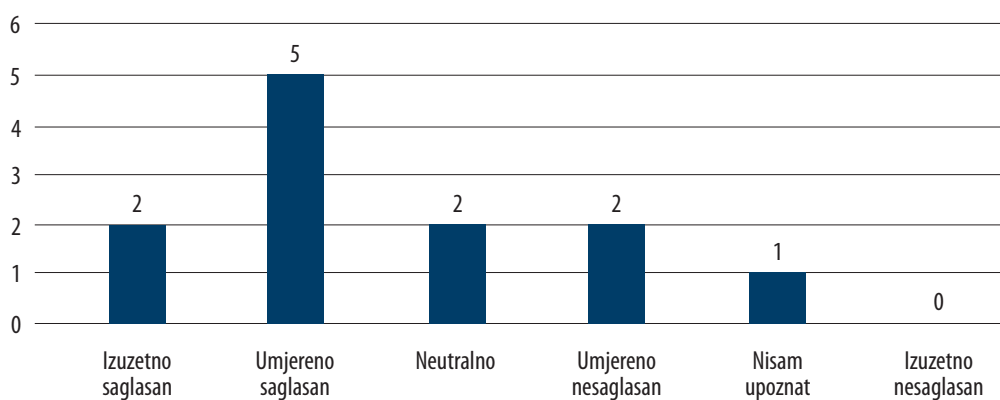

26. Molimo naznačite Vaš odgovor: Smatramo da smo u mogućnosti pronaći softverska rješenja koja su potrebna kako bismo udovoljili zahtjevima Solventnosti II?

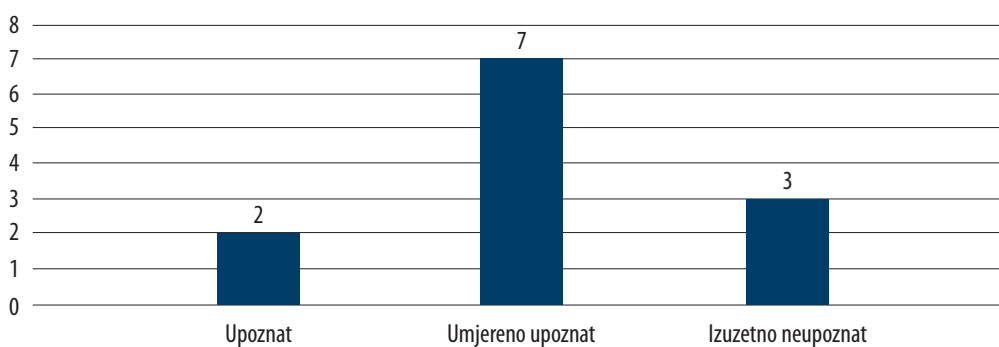
Oblast 3: IT mogućnosti i upravljanje bazama podataka

27. Molimo naznačite Vaš odgovor: Smatramo da imamo dovoljno vremena da implementiramo sistemsku tehnologiju, potrebnu za Solventnost II, u periodu naredne dvije finansijske godine?

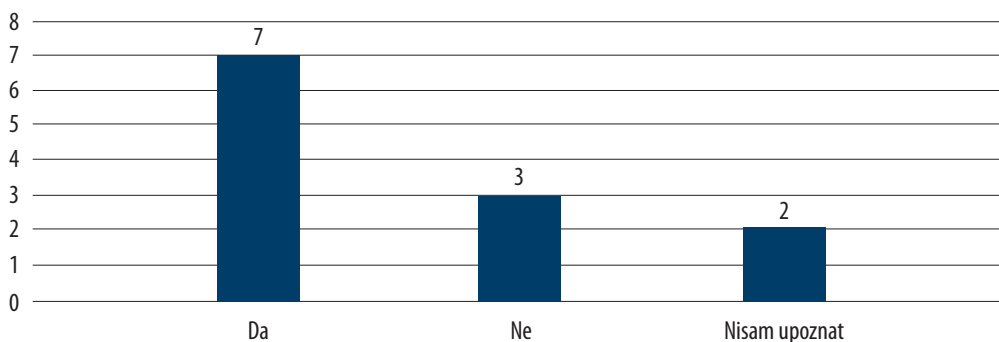

OBLAST 4: USKLAĐIVANJE SA SOLVENTNOSTI II – STUB I.

28. Da li je Vaš odjel finansijskog izvještavanja upoznat sa izvještajnim zahtjevima za STUB I. obračunavanja pod Solventnosti II direktivom?

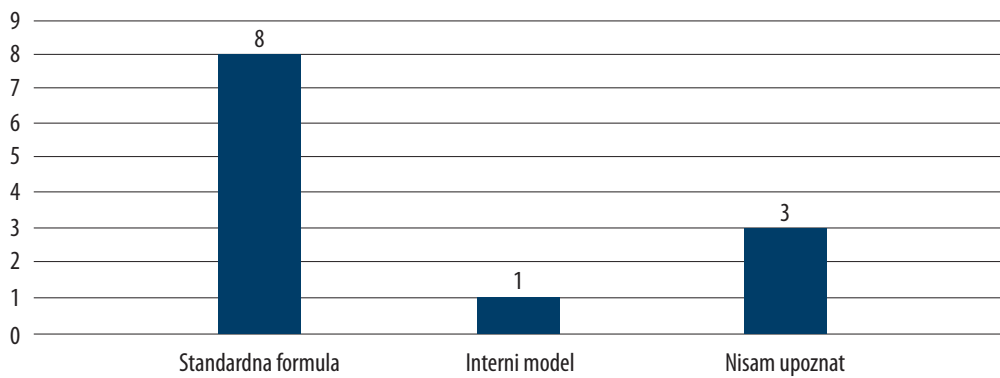

29. Da li ste razmotrili zahtjeve za izračunavanje minimalnog kapitalnog zahtjeva (MCR) i zahtjeva za kapital solventnosti (SCR)?

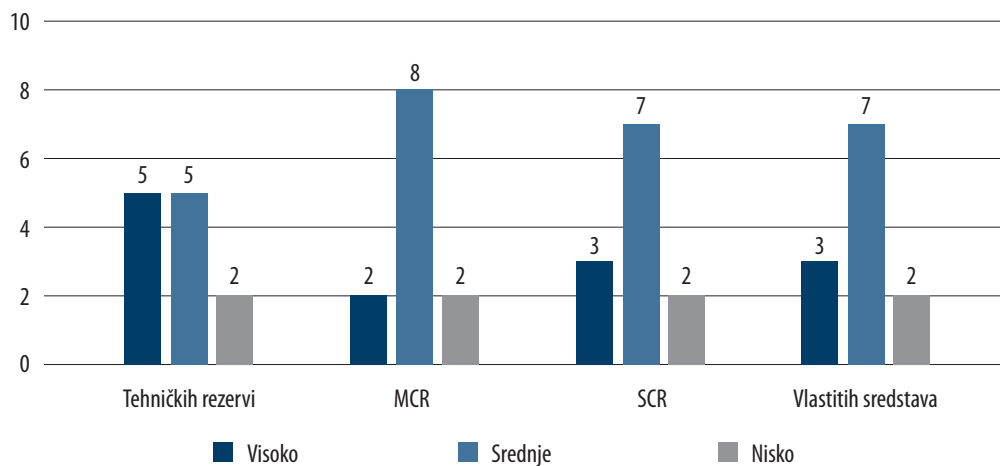

Oblast 4: Usklađivanje sa Solventnosti II – Stub I.

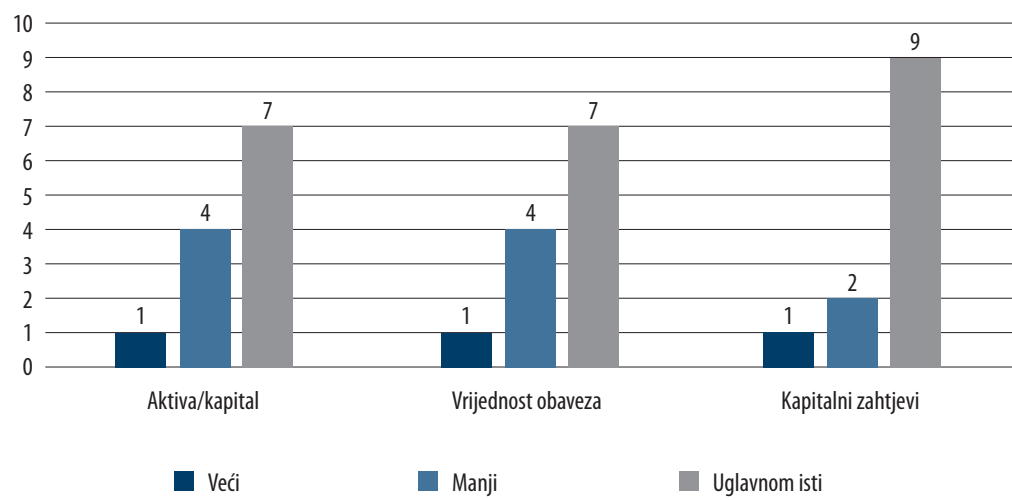
30. Da li ste razmatrali o tome hoće li Vaše društvo koristiti interni model ili standardnu formulu za izračun SCR?

31. Molimo Vas da procijenite tehničku pripremljenost Vašeg društva za Solventnost II u pogledu izračuna:

32. Koja su Vaša očekivanja od regulatornih rezultata, nakon usklađivanja sa zahtjevima Solventnosti II?

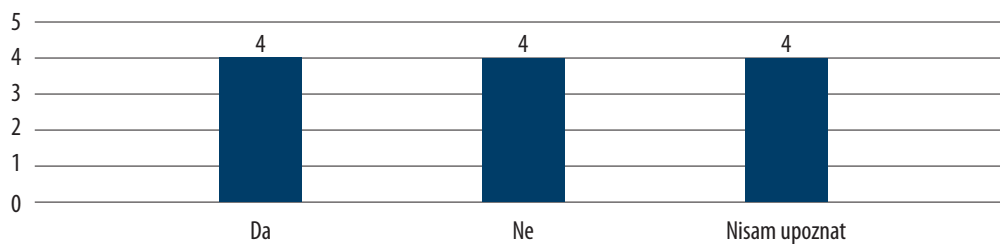

OBLAST 4: USKLAĐIVANJE SA SOLVENTNOSTI II – STUB II.

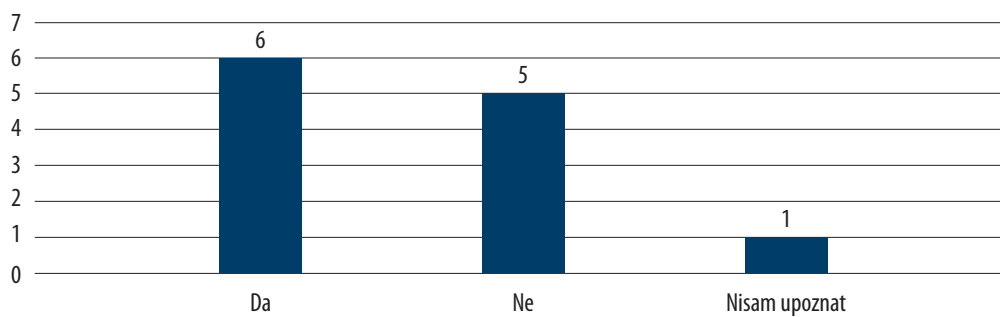
33. Da li imate centralni registar rizika?

Sva društva su odgovorila potvrdno.

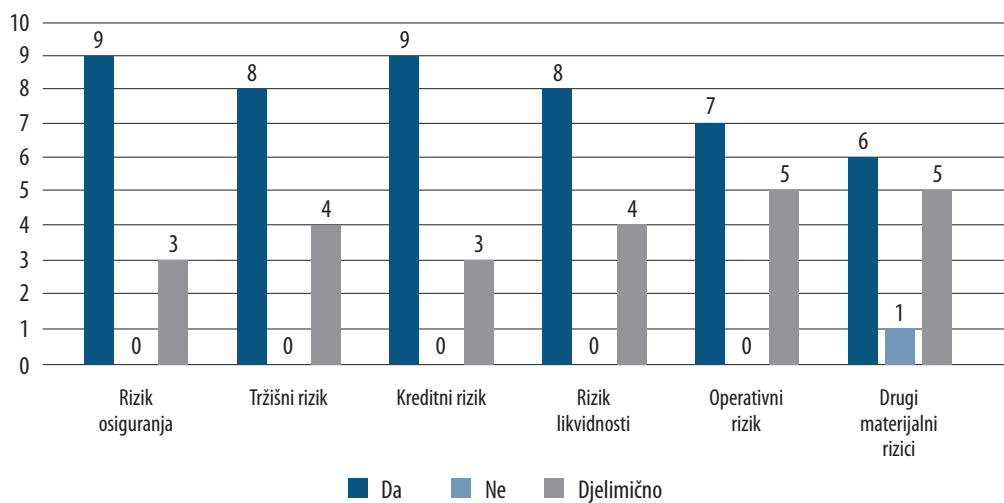
34. Da li imate evidenciju registrovanih gubitaka i incidenata?

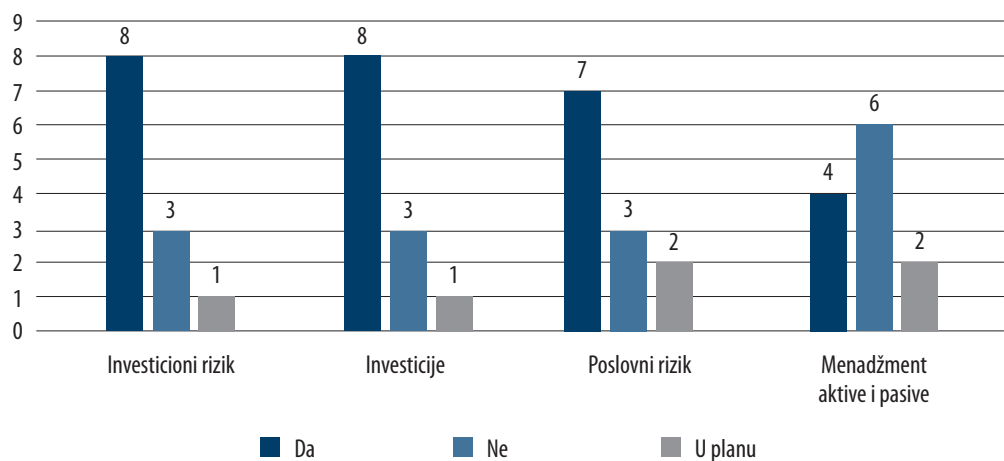
35. Da li ste analizirali potrebne promjene pod Solventnosti II u pogledu korporativnog upravljanja i upravljanja rizicima?

36. Da li imate procese analiziranja izloženosti, koncentracije, ublažavanja i osjetljivosti prema sljedećim rizicima:

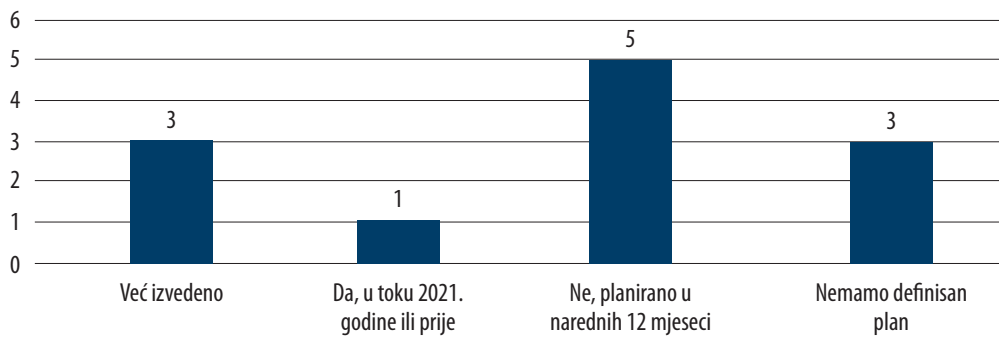

37. Da li imate uspostavljene odbore nadležne za nadzor navedenih funkcija:

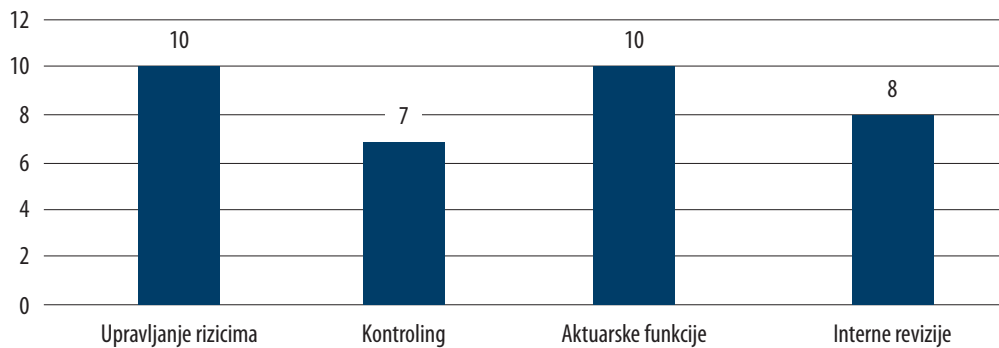

Oblast 4: Usklađivanje sa Solventnosti II – Stub II.

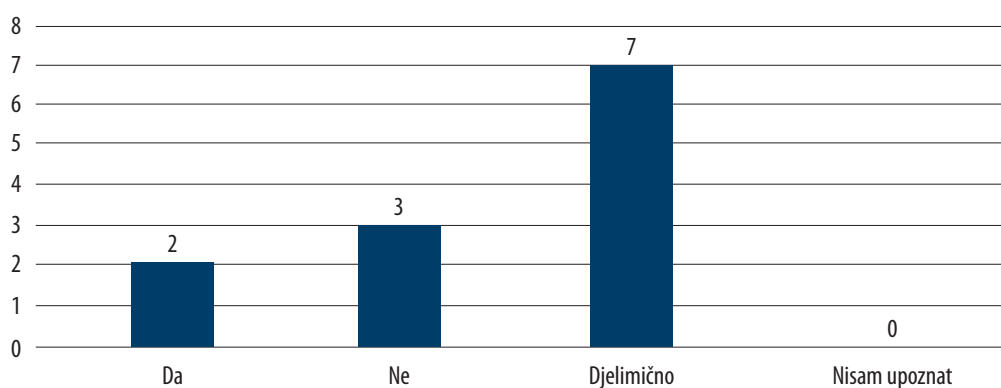
38. Da li ste započeli pripreme ili ste se pripremali za ORSA (*Own Risk Self Assessment*):

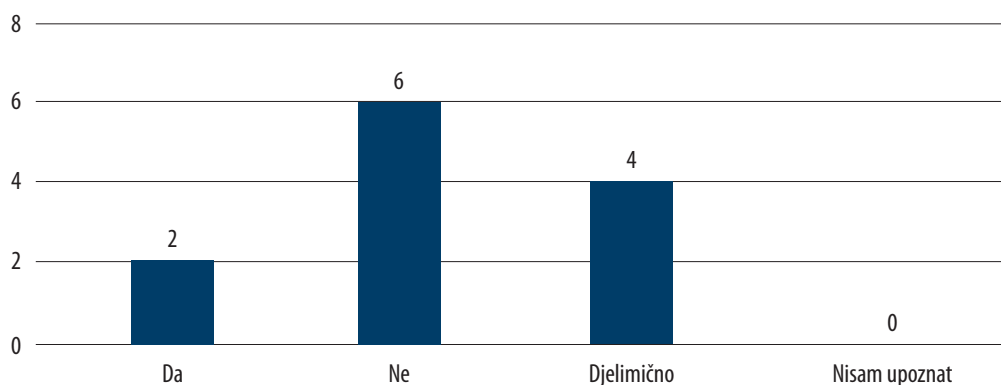
39. Koliko je Vaših ključnih funkcija uspostavljeno u skladu sa Solventnosti II?

40. Da li imate, za sve tipove i kategorije rizika koji su deklarirani kao materijalno značajni, razvijenu implementiranu metodologiju izračuna internog zahtjeva za kapitalom, odnosno interni model koji uključuje analizu osjetljivosti njegovih parametara, kao i testiranje njegovih izlaza/rezultata na stres (na osnovu različitih 'extreme but plausible' scenarija)?

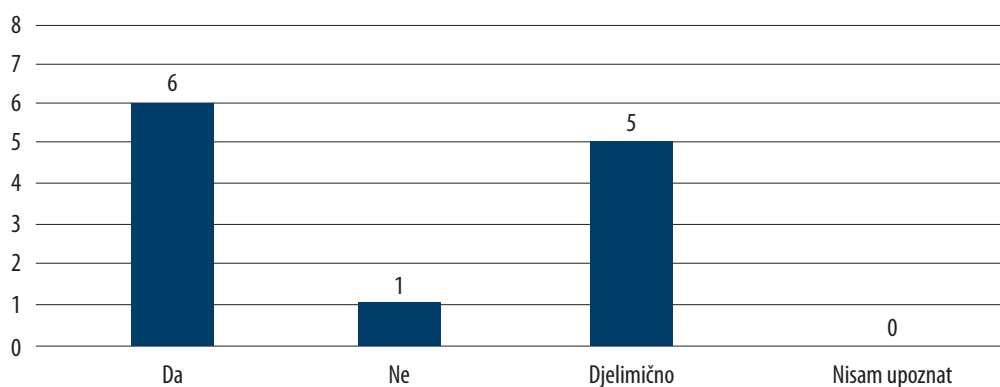

41. Da li imate u Društvu uspostavljen ORSA proces, kao strateški proces centralizovanog integriranog upravljanja rizicima i kapitalom, integriran u sistem korporativnog upravljanja društva kako u domeni strateškog planiranja, tako i u procesima donošenja poslovnih odluka strateškog nivoa, i u procesima nadzora izloženosti poslovanja društva materijalno značajnim rizicima?

Oblast 4: Usklađivanje sa Solventnosti II – Stub II.

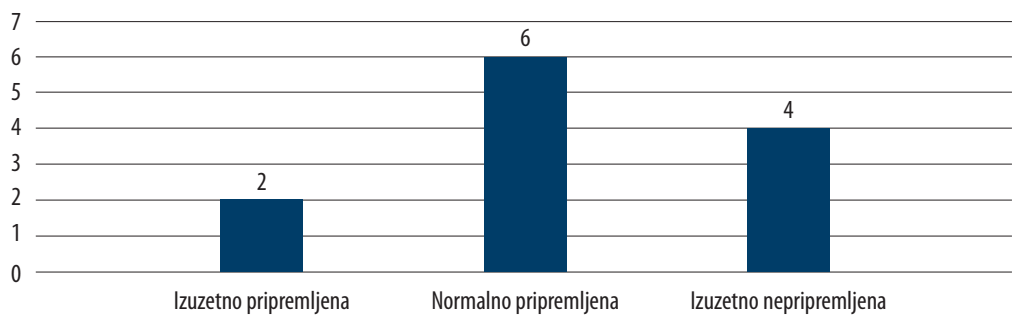
42. Učestvuje li Uprava i Nadzorni odbor društva u definisanju apetita za rizikom i profila rizika društva?

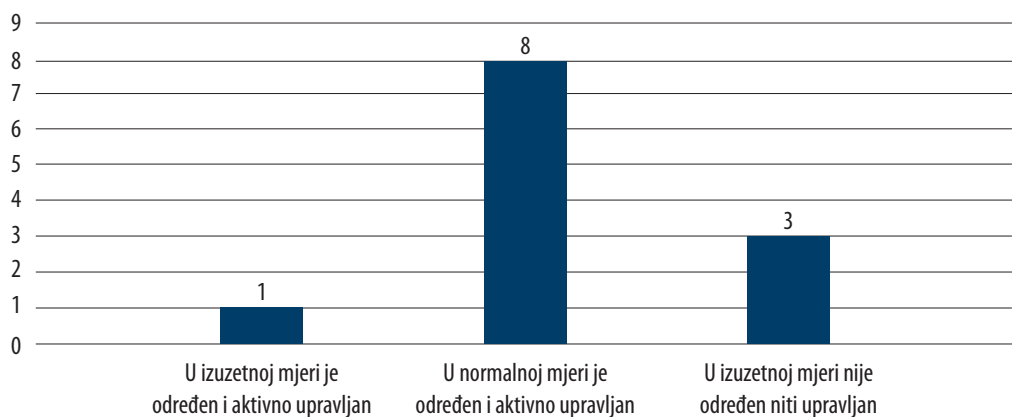
Samo su dva društva odgovorila potvrdno na pitanje pod rednim brojem 41. Konstatovali su da imaju definisanu i dokumentovanu dinamiku i godišnji raspored aktivnosti unutar ORSA procesa, da rezultati ORSA procesa imaju uticaj na strateško planiranje unutar društva, te da djelimično imaju uspostavljene ključne funkcije u ORSA procesu.

OBLAST 4: USKLAĐIVANJE SA SOLVENTNOSTI II – STUB III.

43. U kojoj mjeri je pripremljena Vaša strategija i politika za zahtjeve Stuba III.?

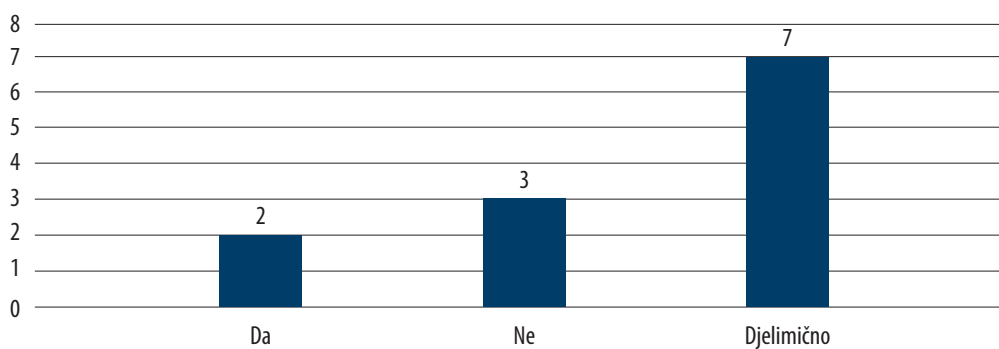

44. U kojoj mjeri je kvalitet podataka, podrazumijevan pod Solventnosti II zahtjevima, eksplicitno određen i aktivno upravljani?

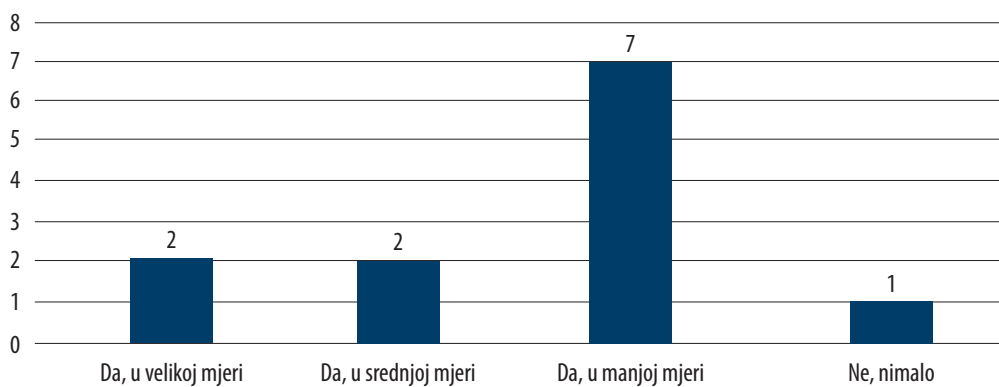

Oblast 4: Usklađivanje sa Solventnosti II – Stub III.

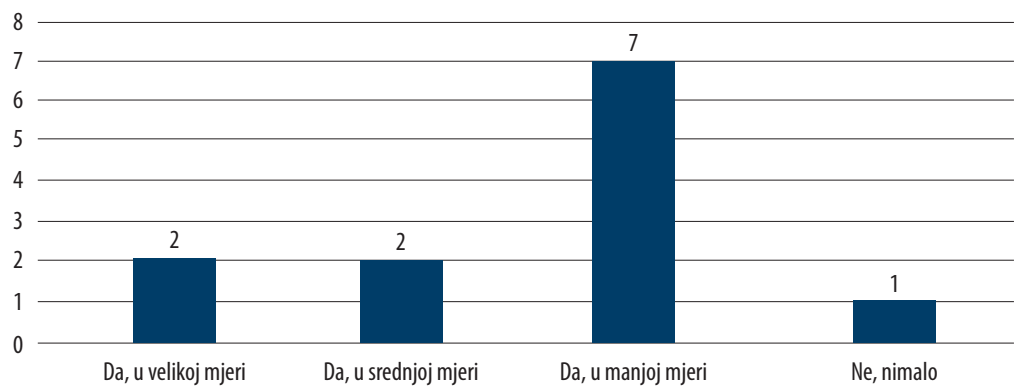
45. Da li ste upoznati sa formatom i zahtjevima izrade finansijskog izvještaja stanja solventnosti (*Solvency Financial Condition Report (SFCR)*)?

46. Koliko je Vaše društvo u ovom trenutku spremno, sa aspekta raspoloživih resursa, znanja i IT alata, za izvještajne zahtjeve za izdavanje SFCR na godišnjem nivou?

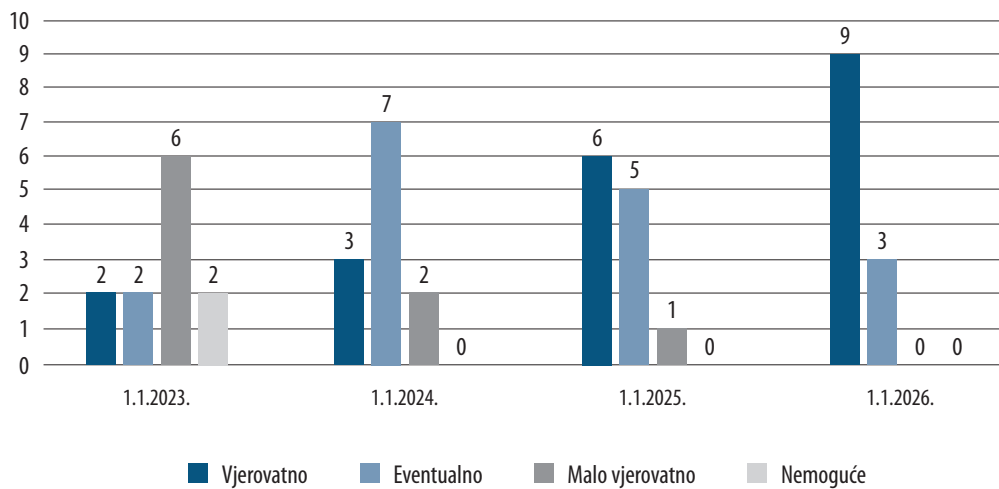

47. Da li Vaše društvo ima kapacitete za ispostavu kvartalnih podataka u skladu sa zahtjevima regulative Solventnosti II?

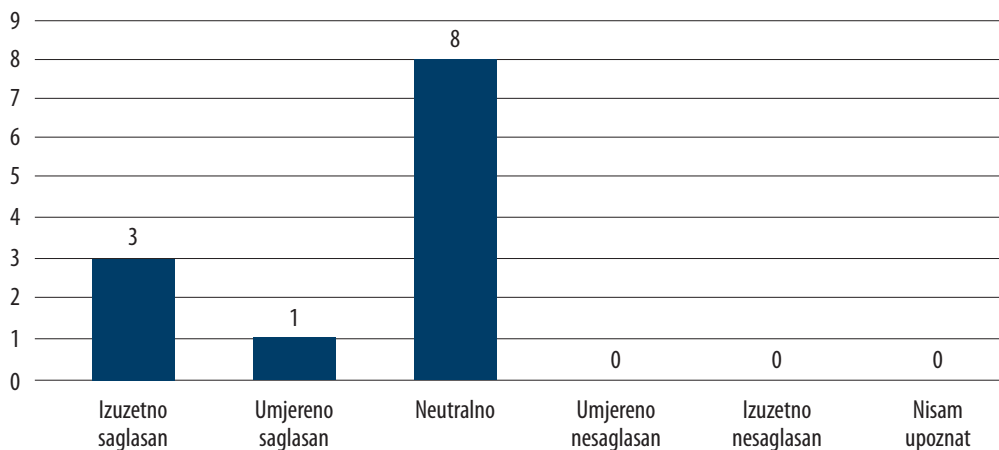

OBLAST 5: ZAKLJUČNA PITANJA

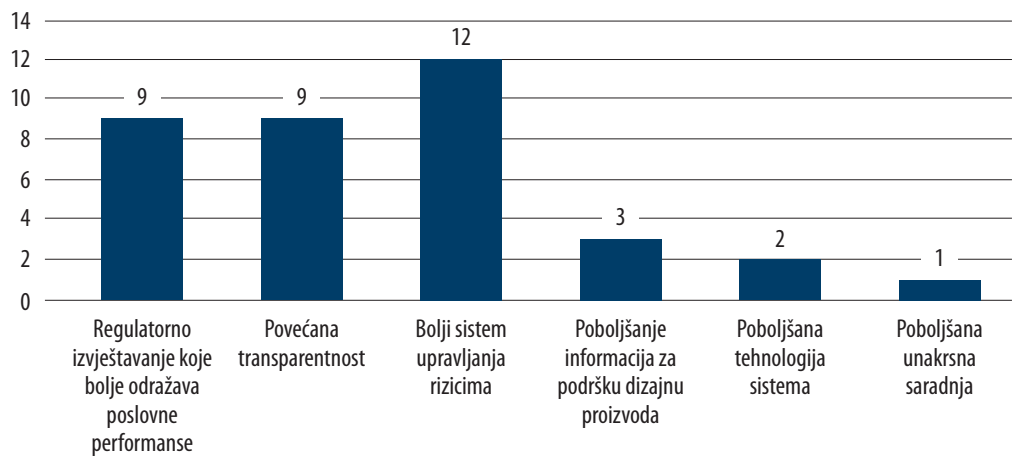
48. Koliko ste uvjereni da Vaše društvo može na kraju izvještajne godine, prema tabeli ispod, uvažiti nove zahtjeve u skladu sa Solventnosti II?

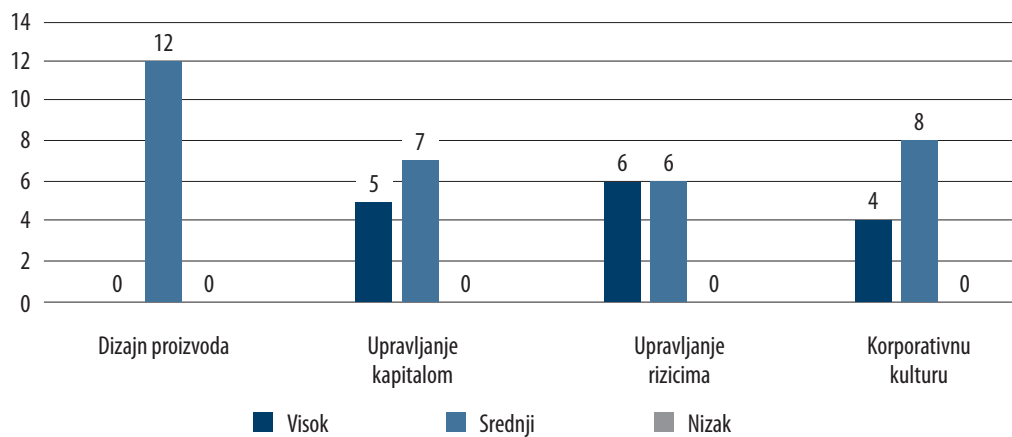
49. Za Vašu poslovnu aktivnost, prednost usvajanja Solventnost II izvještavanja premašuje očekivane troškove?

50. Koje su koristi koje ste identifikovali za Vaše društvo nakon usklađivanja sa Solventnosti II zahtjevima (izaberite top 3)?

51. Kako procjenjujete uticaj implementacije Solventnosti II na sljedeće:

ANU

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
**Agencija za nadzor osiguranja
Federacije Bosne i Hercegovine**

Adresa: Kolodvorska 12, 71000 Sarajevo, BiH, **Tel:** +387 33 610 897,
Fax: +387 33 611 114, **E-mail:** nados@nados.ba, **Internet:** www.nados.ba